

A k a d e m i c k ý BULLETIN

6/94

AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY

Z 20. zasedání Akademické rady AV ČR

20. zasedání Akademické rady se konalo 8. března 1994 a řídil je místopředseda Akademie věd Václav Pačes. Uvítal nově zvoleného člena AR PhDr. Petra Kratochvíla, CSc., který bude vykonávat funkci zástupce člena AR, pověřeného péčí o vědeckoorganizační záležitosti pracovišť v oblasti humanitních a společenských věd.

AR vzala na vědomí **usnesení vlády ČR z 23. 2. 1994 č. 97 ke zprávě o průběhu transformace AV ČR** a přijala opatření k zabezpečení úkolů, které z tohoto usnesení vyplývají pro AV ČR a které dosud nejsou zajištěny dřívějšími usneseními Akademického sněmu a AR (bod III). V této souvislosti učinila: B. Velickému zajistit přípravu vědní koncepce AV ČR pro vládu ČR do 30. 11. 1994 ve smyslu bodu 2 a) přílohy cit. vládního usnesení; V. Pačesovi předložit AR do 30. 9. 1994 návrh zásadních kroků k rozšíření účasti doktorandů a postdoktorandů na badatelské činnosti v AV ČR ve smyslu bodu 2b) přílohy cit. vládního usnesení, a dále zajistit ve spolupráci s F. Novákem součinnost AV ČR na přípravě nového zákona o vysokoškolském vzdělávání ve smyslu bodu 4 přílohy cit. vládního usnesení; R. Zahradníkovi předložit AR do 31. 10. 1994 první verzi výroční kontrolní zprávy o průběhu transformace AV ČR za rok 1994 s návrhem dalšího postupu.

Úvodní slovo k písemnému materiálu o hodnocení III. zasedání Akademického sněmu (bod IV) přednesl V. Pačes. V rozpravě byly oceněny některé kvalifikované členy AR.

vané články o průběhu Sněmu v tisku. V souvislosti s přechodným omezením maximální výše osobních příplateků a odměn pracovišť bylo poukázáno na to, že některí delegáti Akademického sněmu ne vždy správně tlumočili důvody a nezbytnost tohoto rozhodnutí na pracovištích.

AR konstatovala, že III. zasedání Akademického sněmu, konané dne 22. 2. 1994, bylo úspěšné, projednalo celý navržený program a přijalo po úpravách a doplňcích všechny předložené návrhy; vzala se souhlasem na vědomí již učiněná opatření k realizaci usnesení III. zasedání Akademického sněmu dle přílohy 2 předloženého materiálu. AR učinila B. Velickému ve spolupráci se S. Pantůčkem zveřejnit do 15. 3. 1994 v Akademickém bulletinu teze zprávy o přípravě vědní koncepce AV ČR včetně návrhu předběžných východisek koncepce i praktických pokynů k vnitroakademické diskusi o této koncepci, a dále předložit na zasedání AR 10. 5. 1994 první verzi návrhu vědní koncepce AV ČR s návrhem dalšího postupu pro IV. zasedání Akademického sněmu ve smyslu bodu II/5 usnesení III. zasedání Akademického sněmu (dále jen „usnesení“). AR učinila V. Petrusovi urychleně zajistit rozpis schváleného rozpočtu AV ČR na rok 1994 pracovištěm AV ČR ve smyslu bodu III/3 usnesení. Urychleně bude zajistěn i rozpis výše mzdrových limitů na rok 1994 pracovištěm AV ČR a budou vedena další jednání o této otázce ve smyslu bodu III/5 a) a b) usnesení. Dále bude úkolem V. Petrusa sledovat postup pracovišť AV ČR při dodržování maximální výše osobních příplateků a odměn podle bodu III/4 usnesení a o výsledku informovat AR a Dozorčí komisi Sněmu; zahájit v Ekonomické radě v návaznosti na přípravu vědní koncepce AV ČR přípravu návrhu zásad vnitřní finanční a mzdrové politiky AV ČR ve smyslu bodu III/5 c) usnesení; první zprávu o postupu této prací podat AR do 30. 9. 1994. AR učinila R. Zahradníkovi předložit na zasedání AR 19. 4. 1994 návrh na svolání, program a zabezpečení IV. zasedání Akademického sněmu AV ČR v červnu 1994 a předložit do 31. 10. 1994 AR návrh nového účelu, pojednat a struktury výročních zpráv AV ČR ve smyslu bodu IV. usnesení. AR učinila předsednictvu GA AV ČR a E. Palečkovi předložit na zasedání AR 19. 4. 1994 hodnocení výsledků I. kola grantové soutěže AV ČR podle oborů a toto hodnocení zároveň poskytnout Vědecké radě AV ČR ve smyslu bodu V/2a) usnesení.

Dále má předložit na zasedání AR 10. 5. 1994 návrh krátkodobých a dlouhodobých opatření ke zlepšení činnosti GA AV ČR a k její profilaci pro IV. zasedání Akademického sněmu ve smyslu bodu V/2b) usnesení.

Písemný návrh opatření k ustavení Akademického sněmu AV ČR na funkční období 1994 - 1998 (bod V) uvedl V. Pačes s tím, že jde o zajištění volby a delegování zástupců do Akademického sněmu ve smyslu čl. 8 Stanov AV ČR. AR souhlasila s dalšími opatřeními k ustavení Akademického sněmu AV ČR na funkční období 1994 - 1998 podle předloženého návrhu a učinila R. Zahradníkovi zaslat ředitelům vědeckých pracovišť pokyn k volbě zástupců do Akademického sněmu, požádat předsedu Rady vysokých škol ČR doc. RNDr. J. Staňka, CSc., o jmenování nejvýše 20 představitelů vysokých škol do Akademického sněmu, požádat předsedu vlády ČR doc. Ing. V. Klause, CSc., o jmenování nejvýše 10 zástupců státních orgánů do Akademického sněmu a předložit na zasedání AR 10. 5. 1994 k informaci kompletní složení Akademického sněmu AV ČR na funkční období 1994 - 1998.

Návrh na jmenování dalšího místopředsedy Akademického hodnotitelského grémia a na novelizaci směrnice AR č. 1/1994 (bod VI) uvedl B. Velický, který

14. 3. 1994 se konala v budově AV ČR tisková konference na thema „Aktuální otázky Mikrobiologického ústavu AV ČR.“ RNDr. J. Spížek, CSc. / druhý zprava/ seznámil novináře s historií, současnou strukturou a výsledky práce ústavu, v němž bylo objeveno první a jediné české antibiotikum. Doc. RNDr. B. Říhová, Dr.Sc. / druhá zleva/ hovořila o využití poznatků moderní imunologie v medicíně, o snaze MÚ a ÚMCH najít nový způsob ovlivnění imunitního systému i novou léčbu nádorů. RNDr. V. Šašek, CSc. / první zleva/ novináře informoval, mimo jiné, o biodegradaci přirozených a syntetických odpadů v životním prostředí a o využití mikroorganismů pro degradaci xenobiotických látek, znečišťujících životní prostředí. /foto J. Plecháč/.

informoval o tom, že Vědecká rada určila jako pozorovatele Vědecké rady AV ČR pro jednání AHG Dr. J. Velemínského, prvního místopředsedu Vědecké rady. AR jmenovala dalším místopředsedou Akademického hodnotitelského grémia s účinností od 9. 3. 1994 prof. Ing. Miloslava Havlíčka, DrSc. (Fakulta jaderné fyziky a inženýrství ČVUT Praha), schválila změnu směrnice AR č. 1/1994 ze dne 15. 2. 1993 o systému nezávislého hodnocení vědeckých pracovišť AV ČR podle přílohy 2 předloženého návrhu a určila Ing. Milana Šolce, DrSc., jako pozorovatele AR na zasedání Akademického hodnotitelského grémia.

O postupu při přípravě složení komisi pro výběr ředitelů pracovišť AV ČR (bod VII) informovali K. Jungwirth, H. Illnerová, V. Herold a M. Šolc. V rozpravě byly dohodnuty dílčí změny v předloženém návrhu. AR jmenovala 33 komisí pro výběr ředitelů pracovišť AV ČR ve složení, které je uvedeno v zápisu ze zasedání AR (do zápisu lze nahlédnout v sekretariátu AR).

O ekonomických a organizačních záležitostech (bod VIII) podal informaci V. Petrus.

Nejprve ústně informoval o dohodnutých závěrech ze schůzky členů AR odpovědných za vědní oblasti ve věci přípravy rozpisu mzdového limitu na pracoviště AV ČR. Upozornil, že rozhodujícím momentem pro další postup, zejména pro uvolnění prostředků na granty ze mzdového limitu, bude výsledek jednání s vrchním ředitelem MF Ing. Pelantem dne 9. 3. 1994. Dále seznámil přítomné s dopisem na pracoviště ve věci přípravy podkladů pro rozpis mzdového limitu a sledování vývoje mezd a plnění nařízených regulačních opatření. Současně požádal členy AR odpovědné za vědní oblasti o pomoc při odstranění extrémních přístupů některých ústavů při zařazování do platových tříd po provedených atestacích (termín pro odevzdání podkladů z pracovišť AV ČR je do 11. března 1994). V obšírné diskusi bylo především upozorněno na problémy, které vyvolovalo omezení mzdového limitu u některých pracovišť, zejména u těch, která mají odlišnou strukturu platů i pohyblivých složek mezd (záchranné archeologické výzkumy - ARÚ, Praha, správa Průhonického parku - BÚ a Kancelář Akademie věd). Aby v těchto případech nedošlo k tvrdostem, je nezbytné co nejdříve (pokud možno před 25. 3. 1994) stanovit jednotlivým ústavům závazné mzdové limity vyplývající z institucionálních prostředků. O případném zvýšení mzdových limitů z grantové činnosti a mimoropčových příjemů bude rozhodováno postupně. AR vzala na vědomí přednesenou informaci a zmocnila V. Petruše v součinnosti s K. Jungwirthem, H. Illnerovou, V. Heroldem a M. Šolcem k provedení rozpisu mzdového limitu na pracoviště AV ČR na základě provedených analýz s tím, že o výsledku bude informována AR na svém příštím zasedání.

Návrh postupu při posuzování došlych požadavků na nákladné opravy v souladu se závěry III. zasedání Akademického sněmu doporučil V. Petrus. AR pověřila pracovní skupinu ve složení V. Petrus (svolavatel), K. Jungwirth, H. Illnerová, V. Herold, M. Šolc a F. Kubíček posouzením požadavků pracovišť AV ČR na nákladné opravy s tím, že výsledky projednání a výše uvolněných prostředků budou předloženy AR ke schválení. V souvislosti s rozdělením zbyvajících investičních prostředků navrhla V. Petrus, aby v souladu se závěry III. zasedání Akademického sněmu členové AR odpovědní za vědní oblasti vyzvali ústavy AV ČR k podávání návrhů na pořízení strojních investic formou konkursu. Konkurs bude prováděn po vědních oblastech a předem bude uvážena možnost sdružení prostředků na zakoupení zvláště nákladných investic (velký počítáč pro AV ČR, zřízení sítí mezi pracovišti v Brně, na Mazance apod.). AR uložila K. Jungwirthovi, H. Illnerové, V. Heroldovi vyspat formou dopisu pracoviště AV ČR konkurs na pořízení nákladných přístrojů a zařízení s termínem sousředění požadavků do 8. dubna 1994 a v rámci jednotlivých vědních oblastí v součinnosti s V. Petrusem uskutečnit tato konkursní řízení.

V návaznosti na závěry ze 17. zasedání AR 25. 1. 1994 (bod XVI/1,2) informoval V. Petrus o výsledcích jednání vytvořené pracovní skupiny a navrhl **způsob finančního zajištění nově vytvářené pobočky Knihovny AV ČR v Brně**. Pokud jde o finanční prostředky na investice, doporučuje pracovní skupina jejich získání řešit formou konkursu. Neinvestiční prostředky (do 1 mil. Kč) je doporučeno poskytnout z rezervy AV ČR. AR souhlasila s návrhem pracovní skupiny týkající se finančního zajištění otevření Jihomoravské přírodovědné knihovny (pobočky Knihovny AV ČR v Brně) a uložila V. Petrusovi přijmout příslušná opatření k realizaci schváleného návrhu.

V. Petrus podal informaci o schůzce pracovníků zainteresovaných ústavů (18. 2. 1994), kde byly podrobně projednány možnosti vytvoření celoakademického Technologického inovačního centra. Další jednání s ústavy provedly Ing. Klusáček tak, aby příp. vytvoření tohoto centra jako příspěvkové organizace mohlo byt projednáno AR do konce května t.r. a schváleno IV. zasedáním Akademického sněmu v červnu 1994. Současně V. Petrus informoval o předběžných jednáních s česko-řeckými firmami BIOCON Ltd. a NEMESIS s. r.o. o možnosti uspořádat na podzim roku 1995 společnou výstavu („ESSENTIA“) o technologích. AR uložila V. Petrusovi shrnut výsledky jednání s ústavy ve věci vytvoření celoakademického Technologického inovačního centra a v případě zájmu pracoviště připravit podklady pro jednání orgánů AV ČR, a dále mu uložila pokračovat v jednáních s uvedenými firmami a navrhnut znění garančního dopisu AV ČR při pořádání výstavy „ESSENTIA“.

Návrh smlouvy o sduzení mezi Ústavem informatiky a výpočetní techniky AV ČR a Matematicko-fyzikální fakultou k vytvoření a provozování společného pracoviště s názvem Evropské centrum pro medicínskou informatiku, statistiku

a epidemiologii (bod IX) zdůvodnil V. Petrus mj. tím, že jedním z cílů sdružení je společná realizace projektu TEMPUS. AR vyslovila souhlas s předloženou smlouvou o sduzení s dílčími připomínkami a pověřila po zapracování připomínek V. Petruše jejím podpisem.

Návrh dohody o spolupráci mezi Akademií věd ČR a Bulharskou akademii věd (bod X) uvedl J. Niederle. AR schválila dohodu o vědecké spolupráci mezi AV ČR a Bulharskou akademii věd včetně prováděcího plánu ze dne 20. prosince 1993 a uložila J. Niederlovi (sekretariátu Rady pro zahraniční styky) informovat pracoviště I., II. a III. oblasti věd o uzavřené dohodě a v součinnosti se zainteresovanými ústavy AV ČR zajišťovat plnění dohody.

Návrh na zrušení a novelaci interních norem AV ČR (bod XI) uvedl V. Herold a F. Malý. V diskusi bylo s ohledem na vznesené formální připomínky dohodnuto, že vzhledem k připravované novelizaci některých norem (zejména z úseku obrany a ochrany) bude pracovištěm AV ČR zaslán prozatím pouze seznam zrušených interních norem. AR vzala na vědomí předloženou zprávu s připomínkami, zrušila s okamžitou účinností interní normy AV ČR uvedené v příloze III. projednaného materiálu, uložila L. Kopřivovi zajistit v součinnosti s příslušnými zpracovateli do 30. 6. 1994 přípravu novelizovaného znění interních norem AV ČR uvedených v příloze IV. projednaného materiálu, uložila PhDr. A. Míškové, ředitelce Archivu AV ČR, předložit AR do 31. 10. 1994 návrh nového vzorového spisového a skartáčního rádu pracovišť AV ČR a uložila L. Kopřivovi (legislativně právního odboru) seznámit pracoviště AV ČR s přehledem zrušených interních norem.

Návrh metodické pomůcky pro vypracování organizačních řádů pracovišť AV ČR (bod XII) uvedli V. Herold a F. Malý. V rozpravě bylo kromě formálních úprav doporučeno poskytnout pracovištěm k informaci i nově zpracovaný návrh organizačního řádu Archivu AV ČR. AR uložila F. Novákovi (legislativně právního odboru) po zapracování připomínek zaslati pracovištěm AV ČR hromadný dopis obsahující metodickou pomůcku pro vypracování organizačních řádů pracovišť AV ČR a k informaci též návrh organizačního řádu Archivu AV ČR, sledovat zpracování organizačních řádů pracovišť AV ČR a pečovat o jejich soulad s obecně platnými právními předpisy.

Návrh zásad pro udělování čestných plaket, cen a jiných ocenění AV ČR (bod XIII) uvedl V. Herold. Předmětem rozpravy bylo kromě formálních úprav navrženého textu směrnice doporučení, aby maximálně tři Ceny AV ČR byly uděleny již v letošním roce. S termínem zaslání příslušných návrhů z pracovišť ke dni 31. 5. 1994 bylo toto doporučení akceptováno. Dále byly diskutovány některé otázky spojené s pojmenováním čestných oborových plaket po významných osobnostech vědeckého života. Bylo dohodnuto, že těmto otázkám bude věnován jeden z bodů některého z příštích zasedání AR. V zájmu kvalifikovaného rozhodnutí bylo doporučeno, aby členové AR odpovědní za vědní oblasti I. a III. požádali Archiv AV ČR i o historickovědní analýzu uvažovaných osobností. AR schválila zásady pro udělování čestných plaket, cen a jiných ocenění v AV ČR podle předloženého návrhu s připomínkami, uložila R. Zahradníkovi vydat tyto zásady jako interní směrnici AV ČR a uložila V. Petrusovi posoudit podle platných předpisů možnosti ocenění a výše peněžitých odměn v Cen AV ČR a Cen AV ČR za popularizaci vědy a příslušné návrhy předložit AR.

Přísemné návrhy vědecké rady Filozofického ústavu na **udělení čestných plaket AV ČR (bod XIV)** uvedl V. Herold. AR vzala na vědomí předložené zdůvodnění návrhů a udělila zlatou oborovou čestnou plaketu F. Palackého za zásluhy ve společenských vědách Siru Peterovi F. Strawsonovi, profesoru filozofie Oxfordské univerzity, a Prof. Ludgeru Honnefelderovi, profesoru filozofie na univerzitě Bedřicha - Viléma v Bonnu.

Návrh příspěvků pracovištěm AV ČR na vydávání časopisů v roce 1994 (bod XV) zdůvodnil V. Petrus tím, že se vycházelo z částek poskytnutých v roce 1993 s 10% valorizací. V diskusi bylo s ohledem na situaci, kdy pouze sedm časopisů vyzkoušej zisk, dohodnuto vytvořit pracovní skupinu, která provede rozbor tohoto stavu a připraví návrhy dalšího řešení.

AR vyslovila sounahla s navrhovaným rozdělením účelových příspěvků ke krytí ztrát u vydávaných časopisů a uložila V. Petrusovi rozepsat prostředky na jednotlivá pracoviště. Zároveň uložila pracovní skupině ve složení P. Kratochvíl, M. Mareš, J. Palouš (svolavatel) a S. Pantůček, aby na zasedání AR dne 21. 6. 1994 na základě vyjádření šéfredaktorů vědeckých časopisů a příslušných rozborů připravila návrhy dalšího řešení finanční problematiky vydávání vědeckých časopisů AV ČR.

O zajištění úkolu vyplývajícího z usnesení vlády České republiky č. 80 ze dne 16. února 1994 o **rozdělení prostředků na podporu vědecké činnosti a vývoje technologií v roce 1994** v rámci Akademie věd informovali V. Petrus a M. Mareš (bod XVI/1). Jde o zpracování podkladů pro centrální evidenci projektů vědecké činnosti a vývoje technologií financovaných v roce 1994 z účelové rezervy státního rozpočtu a z rozpočtu resortů. Bylo konstatováno, že tyto podklady budou za pracoviště AV ČR připraveny centrálně; pracoviště budou požádána na poradě vedoucích THS dne 16. 3. 1994 pouze o zaslání přehledu zahraničních grantů.

AR vzala na vědomí usnesení vlády č. 80 ze dne 16. února 1994 a uložila M. Marešovi v součinnosti se sekretariátem GA AV ČR a J. Seidlem zajistit zpracování podkladů pro centrální evidenci projektů v termínu do 31. 3. 1994.

Mezinárodní vědecký festival v Edinburghu

Od 1. - 23. dubna bude v Edinburghu probíhat mezinárodní festival vědy. Město, proslavené festivalovými cirkusy, jak se v kraji říká, od jazzového v březnu přes dětský, divadelní, loutkový, literární a filmový k vojenskému na podzim, se po úspěchu prvního setkání v roce 1989 rozhodlo založit novou tradici: festival vědy. Je jednou z největších mezinárodních událostí vědeckého světa. Během 23 dní tu proběhne 400 akcí, kterých se účastní podle odhadu 200 000 návštěvníků. Nabídka připravených setkání, konferencí, uměleckých akcí, rozhovorů a kulatých stolů je lákavá. Je možno účastnit se mimo jiné sympozia na téma Je věda práce, Umění a věda skotské whisky, Hra kolem genetického inženýrství, Evropský týden vědecké kultury, Pomáhá pisaní a vysílání vědeckých pořadů pochopení vědy, Vědecké magaziny, Kdo ví více, vědci nebo vědečtí spisovatelé, atd. Je možno vybrat si z programu Rodinného a dětského týdne (např. Af žije věda!), z programu vycházek po městě, z výstav, z nabídky Domu vědy, (např. Vědecké extravagance, Ars Medica nebo Bůh a biologie) - vezmeme-li jen namátkou, co nabízí pestrý katalog festivalu.

Edinburghský festival vychází z myšlenky, že věda a technologie jsou stejně tak součástí kultury lidstva jako hudba, drama, televize, rozhlas či jakákoli jiná tvůrčí lidská činnost. „Věda a její praktické využití, což jsou technologie, jsou rozhodujícími činiteli moderní kultury. Věda je uměním našeho století...“ říká Bruce Durie, vedoucí festivalového týmu. Kancléř Lancasterského knížectví W. Waldergrave k tomu dodává: „Považuji Festival vědy za hlavní příspěvek v úsilí o přiblížení vědy nevědecké obci. Jde o největší vědecký festival na světě. Edinburghský festival je příležitostí, abychom si ujasnili a lidem dali na vědomí poselství o tom, že věda a technologie jsou právě tak životaschopné, jako zábavné.“

Zástupci Britské asociace pro pokrok ve vědě, založené v roce 1831, mají za to, že nikdy nebyla příležitost k popularizaci vědy lepší, než je dnes. „Podpora vlády v poslední době ukazuje, že říká se tu, že řada iniciativ z posledních let nevyzněla naprázdno. Nejvýznamnější mezi nimi je Edinburghský festival vědy. Jeho geniálním momentem byl nápad přijít s vědou tam, kde je publikum. Ukázalo se, že věda může být zábavná pro každého...“

Festival v Edinburghu, doplněný školními programy a vědeckými Olympiádami, je napojen na Outreach Programme, který se snaží probudit zájem o vědu v krajích, v obcích, ve spolcích městeček a měst. Jeho mezinárodní rozsah je v partnerství s jinými festivaly, s Týdny vědy a s organizacemi, zaměřenými na popularizaci vědy v Evropě i na celém světě.

Není bez zajímavosti, že vedle hlavních sponsorů festivalu, jakou jsou Město Edinburgh, Úřad pro vědu a technologie, Glaxo Holding plc nebo Skotský úřad pro vzdělávání, podporuje tuto mimořádnou událost dalších 44 sponsorů a 97 příznivců typu BBC, National Museums of Scotland, Boghall Farm, Esquire, Focus, TSB Bank nebo Edinburgh ZOO.

-sd-

Prvý rok provozu počítače CRAY Y-MP EL ve Fyzikálním ústavu AV ČR

Počítač CRAY Y-MP EL je nejmenší z rodiny počítačů Y-MP (tzv. „entry-level“) firmy Cray Research Inc. a je dodáván od října 1991. Ve Fyzikálním ústavu byl uveden do provozu v prosinci 1992 a byl to první z počítačů této firmy, instalovaných v bývalých komunistických zemích (teprve nyní následují další dodávky do Polska a Ruska požádalo o dovozní licenci). Počítač je vybaven jedním procesorem, operační pamětí o kapacitě 256 MB a diskovou pamětí o celkové velikosti 5,4 MB.

Počítače Cray jsou v oblasti vektorových počítačů srovnavacím standardem a zvláště pokud jde o práci s pamětí jsou absolutní špičkou, protože realizují v každém potrubí až dvě čtení a jeden zápis současně. Další jejich významnou vlastností je vysoká kvalita standardního software: programy ve Fortranu jsou velmi kvalitě přeloženy, takže rychlosť jejich zpracování je blízká optimu.

Ačkoliv je počítač Y-MP EL binárně kompatibilní se všemi ostatními členy rodiny Y-MP, má i sám o sobě některé zajímavé vlastnosti. Nejvýznamnější z nich jsou 4 tzv. pružné funkční jednotky, které umožňují efektivnější vektorizaci. Každá funkční jednotka může jak násobit tak sčítat, takže při řešení operací se nemusí omezovat na řešení různých operací, ale každá operační se může řešit také sama se sebou. Teoreticky lze tedy dostat až 4 výsledky v jednom cyklu, což dává počítači relativně vysokou špičkovou výkonnost 133 MFlops.

Ve Fyzikálním ústavu AV ČR byl počítač v provozu prakticky nepřetržitě od 1. ledna 1993. V první polovině byl ve zkoušebním provozu a od července bylo sledováno jeho využívání. Bylo registrováno 116 uživatelů (z toho 41 z FZÚ), z nichž přibližně 20 na něm provádělo větší výpočty. Počítač byl v roce 1993 využíván především pro řešení úloh z fyziky pevných látek, jaderné fyziky, astronomie, kvantové chemie a mechaniky. Jeho aplikace vyústily do minimálně 12 vědeckých publikací, 2 dizertačních prací a několika přednášek na vědeckých konferencích.

Zkušenosť uživatelů s počítačem závisí na tom, jak je řešená úloha vhodná pro superpočítač, někteří zvláště ocenili jeho velkou vnitřní paměť.

K poslézající instalaci superpočítače Cray Y-MP v SAVT FZÚ patří také umožnit mimoakademickým zájemcům přístup k této technice a vyhledávat vhodné aplikace v celém státě. Proto byla především uzavřena dohoda o umožnění přístupu na superpočítač pro vědecké pracovny, učitele a (postgraduální) studenty MFF UK a FJFI ČVUT za výhodných podmínek. S FJFI bylo zahájeno budování společného pracoviště pro aplikaci integrovaných výpočetních systémů.

Jednou z významných aplikací počítačů Cray jsou v celém světě předpovědi počasí a modelování klimatu. Zvláště pro předpověď počasí se ve světě jiné počítače v podstatě nepoužívají, protože programové vybavení pro tuto aplikaci je pod operačním systémem UNICOS velmi dobře propracované a programy jsou maximálně vektorizovány. S Českým hydrometeorologickým ústavem byly již v r. 1993 navázány kontakty; na počítači byl proveden text, který prokázal reálnost rutinního nasazení našeho superpočítače pro krátkodobé předpovídání počasí pro území našeho státu, a FZÚ je připravena s ČHMÚ uzavřít smlouvu o společném využívání počítače.

V polovině roku byla uzavřena smlouva se s.p. DIAMO Stráž p. Ralskem o řešení trojrozměrných hydrodynamických modelů na počítači Cray ve FZÚ, byly provedeny zkoušky a nedávno si tento zákazník na počítači instaloval pro další práci speciální systém konečných elementů.

Rozšířený uživatelské základny bude usnadněno tím, že koncem roku 1993 byly uvolněny licenční podmínky a pro příští rok slibuje washingtonská administrativa další liberalizační kroky.

Konkurs

Ředitel Sociologického ústavu AV ČR vypisuje konkurs na místo odborného nebo vědeckého pracovníka v oboru sociologie pro pracoviště v Ústí nad Labem, se zaměřením na sociologickou analýzu regionálního vývoje a ekonomických vztahů.

Požadavky: VŠ vzdělání v oboru sociologie, případně příbuzném směru, jazykové předpoklady (němčina, event. angličtina), základní znalost práce s daty.

Nabízíme zajímavou práci a možnost osobního rozvoje. Přihlášky zasílejte do 6 týdnů ode dne zveřejnění na adresu:

Sociologický ústav AV ČR, Jiřská 1, 110 00 Praha 1, k rukám ředitele.

ACADEMIA

I. čtvrtletí 1994 v nakladatelství Academia

Josef Macek, Jagellonský věk v Českých zemích (1471-1526), II. Šlechta. Po svazku zabývajícím se hospodářskou základnou a problémy oslabené královské moci v době jagellonské věnuje autor II. díl své tetralogie tzv. druhému stavu - šlechti, která v té době představovala mohutnou politickou sílu. První dva oddíly se podrobne zabývají hierarchickým členěním šlechty na vyšší a nižší, postavením a pravomocemi jednotlivých skupin, jejich zasahováním do politiky, majetkovými poměry a sociálním vývojem této pravidelně společnosti. Třetí, nejrozsáhlější část se zabývá otázkami vlastnickými a boje o majetek, ale nabízí i pohled na soukromý život, odlišnosti v odívání a stravě, volný čas. Zajímavá sociálně psychologická typologie šlechty. Knihu je určena nejen historikům, ale i všem zájemcům o toto období českých dějin. 224 str. - česky - váz. s přebalem - orientační cena 165 Kč.

Josef Macek, Jagellonský věk v Českých zemích (1471-1526)
I. Hospodářská základna a královská moc, 1992 - 344 str. - váz. s přebalem - doporučená cena 122 Kč.

Problém tolerance v dějinách a perspektivě, Sborník - Editor: Milan Machovec. Pozoruhodný sborník statí věnovaný 200. výročí tolerančního patentu Josefa II. byl vydan jako samizdat v roce 1981. Kolektiv autorů - historiků, filosofů a politologů zasvěceným způsobem rozebrá problém tolerance v českých dějinách, stranou však nezůstávaj ani studie o neevropské toleranční problematice. Po přečtení všech statí si čtenář jistě znova uvědomí, že otázka tolerance je a bude jedním z ústředních problémů, bez jehož uspokojivého řešení se v moderním světě neobejde žádná společnost, která chce být součástí civilizovaného světa. 280 str. - váz. - orientační cena 130 Kč.

Zasedání laureátů v Lindau

Od 27. června do 1. července 1994 bude probíhat v **Lindau / Bodensee 44. zasedání nositelů Nobelovy ceny**. Na toto setkání se přihlásilo 24 laureátů z Evropy, Japonska a USA.

Očekávané náměty rozhovorů zahrnují široké spektrum otázek, souvisejících se všemi oblastmi současného vědeckého bádání, počínaje fyzikou a koncem filosofií. Na programu budou otázky laseru, nelineární optiky, fyziky vysokých energií a další. Ve většině příspěvků bude probíráno postavení základního výzkumu. Další přednášky budou věnovány přírodním vědám i tomu, co mají společného Newton a Michelangelo, hovořit se bude o vývoji kosmu.

Jako při minulých setkáních bude každý den příležitost k rozhovorům mezi nositeli Nobelovy ceny a studenty.

Bližší informace: Ständiger Arbeitsausschuss für die Tagungen der Nobelpreisträger in Lindau, Postfach 1325, 88103 Lindau - Ludwigstrasse 68, 88132 Lindau, Tel. (08382) 260025, Telefax 260026.

KALEIDOSKOP AB 94 ** KALEIDOSKOP AB 94

Biopolitics International Organisation se sídlem v Athénách připravuje na 28.-31. července 1994 mezinárodní **Sacharovův festival**, který bude zahrnovat festival hudby a konferenci o ochraně životního prostředí a vlivu techniky na kvalitu života. Předsedou festivalu je Mstislav Rostropovič. Přihlášky a abstrakty přednášek se přijímají do **15. dubna** (formulář na kontaktní adresu).

Fyssenova nadace vyzývá k nominaci kandidátů na mezinárodní cenu pro rok 1994 (200 000 FF). Tématem letošní ceny je **vývoj poznávacích funkcí u dětí**. Event. návrhy podávejte prostřednictvím své oborové sekce v Kanceláři AV ČR, v Paříži musí být do konce srpna.

ENVITEC 95 (19.- 23.6.95), mezinárodní veletrh techniky pro ochranu životního prostředí a zpracování odpadů, se bude konat v Düsseldorfu. Vystavovatelé se mohou obracet na sekretariát: Petra Schmid, fax 0211/4560-668, Düsseldorfer Messegelände mbH NOWEA, Postfach 101006, D-40001 Düsseldorf.

Semináře v Salzburgu v roce 1994: Zdravotnické programy na úrovni komunit (14.- 21.5.) Amerika na naši době (28.5.- 4.6.) Záleží na filmech? - umělecký, politický a morální vliv filmu (4.- 11.6.) Americká zahraniční politika za presidenata Clintonu a po něm (17.- 24.6.) Náboženství, etnicita a vlastní identita (2.- 9.7.) Nevládní organizace v demokratických společnostech: jejich role, odpovědnost a povinnosti (10.- 17.7.) Nadnárodní právo a právní instituce (24.7.- 5.8.) Životní prostředí a diplomacie (3.- 10.9.) Nad rámec přežití dětí: podpora zdárného vývoje malých dětí (29.10.- 5.11.) Politika centrálních bank (15.- 19.10.) Americká filantropie: strategie darů ze strany korporací a nadací (termín teprve bude stanoven). Bližší informace lze získat na adrese **Salzburg Seminar, Schloss Leopoldskron, Box 129, A-5010 Salzburg, fax 0043 662 83 9 837**.

Universita v Cambridge pořádá v letošním roce letní kursy pro zahraniční zájemce: 1. The International Summer School (4.- 29.7. a 31.7.- 13.8.) - britská a mezinárodní politika, historie, filosofie, ekologie, ekonomie, hudba a další téma. 2. The Shakespeare Summer School (3.- 23.7.) 3. The Summer School in English Literature (24.7.- 13.8.) 4. The Summer School in History (3.- 23.7.) 5. The Summer School in Art History (3.- 23.7.) 6. The Summer School in English Legal Methods (4.- 29.7.) Pro účastníky z jiných než anglofonních zemí je k disposici omezený počet stipendií. Bližší informace a formuláře přihlášek získáte na adrese **University of Cambridge, International Programmes, Madingley Hall, Cambridge CB3 8AQ. Fax (0044 954) 210677**.

Japonská nadace Matsumae International Foundation nabízí postgraduální stipendijní pobyt (3-6 měsíců) v období od dubna 1995 do března 1996 v oborech přírodní vědy, inženýrství, medicína, společenské vědy, humanitní vědy a umělecké obory. Podmínkou je doktorát, věk do 40 let a dobrá znalost angličtiny nebo japonštiny. Podrobné informace a formulář přihlášky si lze vyzvednout v Akademické informační agentuře, Senovážné náměstí 26 111 21 Praha 1, fax (02) 24 22 96 97, tel. (02) 24 22 96 98. Přihlášky musí být v Tokyu do konce srpna.

Belgický program výzkumu Antarktidy: zpráva za rok 1993 je uložena u Dr. Rambouskové v sekretariátu Rady pro zahraniční styky, Kancelář AV ČR, Národní 3, Praha 1.

UNESCO ustanovilo dvě nové komise, Mezinárodní komisi pro vzdělávání pro 21. století (předsedou je Jacques Delors) a Světovou komisi pro kulturu a vývoj (předsedou je Javier Pérez de Cuellar). První komise se zabývá hlavními současnými změnami: změnami hospodářskými (zejména novou organizační a dělbou práce), demografickými a vědecko-technickými (včetně role a vlivu masových sdělovacích prostředků). Všechny tyto tři kategorie změn hlučoce ovlivňují ekologii a životní prostředí. Druhá komise připraví do konce roku 1995 Světovou zprávu o kultuře a vývoji.

TOGETHER IN EUROPE, EC Newsletter for Central and Eastern Europe od čísla 20 (15.12.92) je k nahlédnutí na kontaktní adresu.

Seznam konferencí, pořádaných **Hebrejskou universitou** v Jeruzaleme v letech 1994-1996, je na kontaktní adresu.

Chorvatská akademie věd a umění pořádá 30.9.- 1.10.94 v Opatii mezinárodní konferenci **Mír, lidská práva a odpovědnost intelektuálů**. Přihlášky a texty přednášek se přijímají do 30.4. Pozvánka je na kontaktní adresu.

Program kursů a seminářů **NATO** v roce 1994 je na kontaktní adresu. Seznam kursů UNESCO, které pořádá v roce 1994 **International Cell Research Organization**, je k disposici na kontaktní adresu.

Social Science Research Council v New Yorku vyhlašuje konkurs na pobytové stipendium **1994 Visiting Scholar Fellowship** (pobyt 3-6 měsíců, do 10 000 USD). Stipendium je určeno mladším vědeckým pracovníkům (do 7 let od získání CSc.) Návrhy projektů souvisejících s mísou a bezpečností (změny kulturní, společenské, ekonomické, vojenské, politické a životního prostředí) s důrazem na Afriku, střední a východní Evropu a neruské státy vzniklé z bývalého SSSR, se přijímají do **15.7.94** na adresu Social Science Research Council, Visiting Scholar Fellowship, International Peace and Security, 605 Third Avenue, New York, NY 10158. Fax 212 370-7896.

Fogarty International Center (National Institutes of Health) omezí od roku 1995 svůj stipendijní program pro zahraniční vědecké pracovníky. ČR je mezi vybranými zeměmi, které mohou i nadále podávat až 6 žádostí ročně. Zpráva je k nahlédnutí na kontaktní adresu.

Nově zřízená **Kyjevská slovanská universita** s 5 fakultami (ekonomickou, mezinárodních vztahů, slovanských jazyků a balkanistiky, geoinformačních technologií a fakultou dějin umění, zaměřenou zejména na hudební vědu a hudební management) má zájem o spolupráci s českými institucemi. Při KSU pracuje výzkumné středisko zabývající se historií a kulturou slovanských národů, prognosami jejich ekonomického, sociálního a politického rozvoje, pracovní migrací a její regulací ve slovanských zemích, organizující výstavy kulturních památek atd. Kontaktní adresy: Kyjevská slovanská universita, rektorát, ul. A. Barbiosa 9, 252150 Kyjev a Alexander Ivanovič Baranovski, AV Ukrajiny, Volodimirska 54, 253030 Kyjev, fax 224 32 43.

Symposium k životnímu prostředí, rozvoji a zdraví. V srpnu tohoto roku se v Praze uskuteční významné setkání geografiů na konferenci věnované problémům životního prostředí a kvality života, souvisejícím s transformací zemí střední Evropy. Konferenci pořádá Mezinárodní geografická unie (IGU). Jedním ze stěžejních témat konference bude bezesporu vztah zdraví populace a životního prostředí, jímž se zabývá samostatná Komise pro zdraví, životní prostředí a rozvoj při IGU. Tato komise uspořádá v Brně z podnětu svého předsedy Dr. Davida Philipse návazné symposium, jehož cílem je předeším oživit vzájemné kontakty mezi geografy, studujícími vztahy mezi životním prostředím a zdravím lidské populace. Pořadatelem konference je Ústav geoniky AV ČR v týdnu od 27. - 29. srpna 1994. Podrobné informace si mohou případně zájemci vyžádat u RNDr. A. Vaishara, CSc. (telefon 05-45211901, nebo 05-573108, a nebo 05-76076).

Není-li uvedeno jinak, je původní zdroj informace k nahlédnutí u paní A. Štysové, Kancelář AV ČR, Národní 3, Praha 1, telefon 24220384, linka 480.

Vydává:
Tiskové oddělení Kanceláře AV ČR
Národní 3, Praha 1
Odpovědný redaktor: Svetozár Pantůček
Redakce: Sylva Dančková
tel.: 24 24 05 14
Sazba: Fortuna, středisko fotosazby, Praha
Tisk: Academia Praha
Číslo vychází 15. 3. 1994